

ג. רבא שאל מרב נחמן: העלם זה וזה (= שבת ומלאכות) בידו — מהו? (וכשיודע עיקר שבת ונעלם ממנו שהיום שבת. רש"י. או כגון ששכח כל מלאכות שבת אבל יודע שיש איסור מלאכה בשבת, ואם יזכירוהו שזו מלאכה אסורה — יפרוש. עפ"י תוס' ורמב"ן), האם חייב חטאת על כל מלאכה ומלאכה או אחת על כולן. והשיב רב נחמן שאינו חייב אלא אחת. ורב אשי חילק בין אם היה פורש (אילו הזכירוהו) משום שבת או משום מלאכות.

ר"י פרש שרב אשי לא פשט הספק לגמרי אלא רק באופנים מסוימים, שעיקר שכחתו היתה בשבת או עיקר שכחתו היתה במלאכות, ואילו הזכירוהו אחד מהם בלבד — היה פורש. ואולם אם שניהם שכוחות בשוה — עדיין נשאר הספק.

ולדעת הרשב"א (בתוס'), אילו היה פורש מהזכרת השבת לבדה — אינו חייב אלא אחת. אבל אם לא היה פורש אלא בהזכרת המלאכות — חייב על כל אחת ואחת.

ויש מפרשים דברי רב אשי, שהכל תלוי בידיעה האחרונה המביאתו לידי חיוב קרבן (עפ"י תוס' שבועות יט. ועוד).

רבינא חלק על רב אשי והסיק שאין הפרש ממה היה פורש (ואף אם עיקר שכחתו היא משבת או ממלאכות — לא שנא. תוס'). לפרוש רש"י סובר רבינא כרב נחמן, שאינו חייב אלא אחת. (כן פרש הריטב"א בדעת רש"י. וכן פרש הנצי"ב. ע"ש. ואולם המהרש"א פרש שנשאר הדבר בספק, ואינו מביא אלא אחת משום חשש חולין בעזרה. וב'חדושי הר"ן' מובאים שני הפירושים). ולפרוש התוס' — לרבינא נשאר הספק בעינו.

י"מ שבכלל 'העלם זה וזה בידו', כאשר סבור שכל ל"ט המלאכות מותרות, הגם שהוא יודע שיש איסור מלאכה בשבת, וכגון שחושב על דבר המותר, שהוא אסור משום 'מלאכה', או שאינו נותן דעתו מהן המלאכות שאסרתן תורה (עפ"י רמב"ן; 'חדושי הר"ן'; חדושי הנצי"ב).

דפים ע — עא

צט. כמה חטאות חייבים להביא במקרים דלהלן?

א. קצר וטחן בשגגת שבת וזדון מלאכות, וחזר וקצר וטחן בזדון שבת ושגגת מלאכות.
ב. קצר וטחן חצי גרוגרת בשגגת שבת וזדון מלאכות וחזר וקצר וטחן חצי גרוגרת בזדון שבת ושגגת מלאכות.

ג. אכל חֶלֶב [כזית / כחצי זית] וחלב בהעלם אחד או בשתי העלמות, בתמחוי אחד או בשני תמחויין.

ד. אכל חֶלֶב ודם בהעלם אחד או בשני העלמות.

ה. אכל שני זיתי חֶלֶב בהעלם אחד ונודע לו על הראשון וחזר ונודע לו על השני.

ו. אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע לו על אחת מהם, וחזר ואכל כזית חלב בהעלמו של שני.

ז. אכל כזית ומחצה חלב ונודע לו על כזית וחזר ואכל כחצי זית אחר בהעלמו של שני.

א. קצר וטחן בשגגת שבת וזדון מלאכות וחזר וקצר וטחן בשגגת מלאכות וזדון שבת —

נודע לו על קצירה וטחינה של שגגת שבת, והפריש קרבן אחד על שתיהן, וחזר ונודע לו על קצירה וטחינה של שגגת מלאכות — לאביי ורבא (לאחר שחזר בו), נפטר בקרבן זה על הכל, שקצירה גוררת עמה קצירה, וטחינה גוררת טחינה, שהרי לא נודע לו החטא בין קצירה לקצירה ובין טחינה לטחינה. [לדעת רבי יוחנן (ויתכן אף לריש לקיש), הפרשת הקרבן מחלקת החיובים, ועל כן צריך להביא מלבד הקרבן הראשון, עוד שני קרבנות על קצירה וטחינה שבהעלם המלאכות.

ויתכן שגם אביי ורבא מודים לזה, והם דיברו כשלא הפריש עד שנודע לו הכל. עתוס; רז"ה; מהרש"א על רד"ה וחור].

אם לא הפריש עד שנודע לו על הקצירה וטחינה של שגגת מלאכות — פירש רבנו שמואל (בתוס') שלדעת אביי ורבא יכול להפריש קרבן על שגגת שבת ויגרר השאר עמו, ואם ירצה יכול להפריש שני קרבנות על שגגת המלאכות ויגררו עמהם קצירה וטחינה של שגגת שבת.

ויש צד בגמרא שלרבי יוחנן הידיעה מחלקת לחטאות אף ללא שהפריש, ולפי זה חייב שלש חטאות, אלא אם נודע לו על הכל כאחת.

ואם הפריש ונתכפר קודם הידיעה השנייה — הכפרה מחלקת לדעת הכל, וחייב להביא קרבנות נוספים על קצירה וטחינה של שגגת המלאכות.

נודע לו על קצירה של זדון שבת ושגגת מלאכות, והפריש עליה קרבן ואחר כך נודע לו על הקצירה וטחינה שבשגגת שבת — לרבא, נפטר בקרבן שהפריש על שתי הקצירות וגם על הטחינה שנעשתה בשגגת שבת, (שהיא מתכפרת עם קצירה שעמה, שהרי שתייהן נעשו מתוך אותה שגגה, שגגת שבת), אבל חייב קרבן נוסף על הטחינה שבשגגת המלאכות. ולאביי, נפטר גם על טחינה זו בקרבן האחד, (שהטחינה נגררת עם הטחינה של שגגת שבת, ואעפ"י שהיא עצמה נגררת ע"י הקצירה).

ואולם לדעת ר' זירא / ר' אסי, אין צירוף לחטאות באופנים הנזכרים, מפני ששגגת שבת לבדה ושגגת המלאכות לבדן אינן מצטרפות להחשב 'העלם אחד', הלכך חייב חטאת אחת על קצירה וטחינה שבשגגת שבת, ועוד שתי חטאות על קצירה וטחינה שבשגגת מלאכות. [ומשמע, אפילו לא הפריש עד שנודע לו הכל — אין זה 'העלם אחד' ואין כאן צירוף].

ב. קצר/טחן חצי גרוגרת בשגגת שבת וזדון מלאכות וחזר וקצר/טחן חצי גרוגרת בודון שבת ושגגת מלאכות — נסתפק רבי זירא / רבי ירמיה האם מצטרפים החצאים לחיוב חטאת. ופשט לו רב אסי / רבי זירא שאינם מצטרפים. [לפי שחלוקים לחטאות לשיטתו. אבל לאביי ורבא נחשב כהעלם אחד כאמור, ולדבריהם ודאי יצטרפו החצאים לחומרא, להתחייב חטאת בין הכל. ריטב"א].

ג. האוכל כמה זית חלב בהעלם אחד, ונודע לו על שניהם — אינו חייב אלא אחת. אכל משני תמחויין (כגון אחד צלי ואחד שלוק) — רבי יהושע אומר: חייב שתיים, שהתמחויין מחלקים. בשתי העלמות (שנודע חטאו בינתים, וחזר ושכח ואכל שוב) — חייב שתיים, בין מתמחוי אחד בין משני תמחויים. אכל חצי זית ועוד חצי זית, והכל בכדי אכילת פרס — אם בהעלם אחד ובתמחוי אחד, ודאי חייב. ואם נודע לו בינתים — לדעת רבן גמליאל אין ידיעה לחצי שיעור, ומצטרפים החצאים לחיוב. בשני תמחויים — מסקנת הגמרא כאן שלפי רבי יהושע הסובר תמחויים מחלקים, אף לקולא מחלקים ואין כאן צירוף לחייב.

אין הלכה כרבי יהושע אלא כרבי עקיבא (ועוד), שתמחויים אינם מחלקים, וחייב (עפ"י רמב"ם שגגות ו,א).

הלכה כחכמים החולקים על רבן גמליאל וסוברים יש ידיעה לחצי שיעור, ואם נודע לו בין שני החצאים — פטור (רמב"ם שגגות ו,ח).

ד. אכל כזית חלב וכזית דם, אפילו בהעלם אחד — חייב שתיים. חצי זית חלב וחצי זית דם — פטור.

ה. אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע לו על הראשון וחזר ונודע לו על השני — רבי יוחנן אמר: חייב שתיים. (על חטאתו אשר חטא — על כל חטאת וחטאת יביא). ריש לקיש אמר: אינו חייב אלא אחת. (מחטאתו ונסלח לו — אפילו הביא על מקצת חטאתו, נסלח כולו). נסתפק רבינא האם מחלוקתם אמורה רק כאשר לא הפריש קרבן כשנודע לו, אבל בהפריש הכל מודים שהפרשה מחלקת וחייב שתיים. או להפך, נחלקו רק כשהפריש. או שמא בין בזה בין בזה מחלוקת. ורב אשי רצה לפשוט כפי הצד הזה, ואולם רבינא דחה את ההוכחה. הרמב"ם (שגגות ו, ט) פסק כרבי יוחנן שידיעות מחלקות, ואפילו לא הפריש קרבן. ולכל הדעות, אם כבר נתכפר על הראשון קודם שנודע לו על השני — חייב שתיים. אולם בתוס' הרי"ד נקט שלאביי ורבא אפילו נודע השני לאחר כפרה, נפטר מחיוב קרבן.

ו. אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע לו על אחד מהם וחזר ואכל כזית חלב בהעלמו של השני [ונודע לו] — לפי הדעות שהידיעה אינה מחלקת (ריש לקיש, ואפשר אף רבי יוחנן. והוא הדין אם הפריש בינתיים על מה שנודע לו — לפי הדעות שהפרשה אינה מחלקת) — לרבא, הפריש קרבן על הראשון — ראשון ושני מתכפרים (שהרי הם נעשו בהעלם אחד), שלישי אינו מתכפר אלא בקרבן אחר. הביא על השלישי — שלישי ושני מתכפרים, ראשון אינו מתכפר. הביא על השני — נתכפרו כולם. [ויכול להפריש קרבן על איזה שירצה, על הראשון או השלישי או על השני. תוס']. לאביי, אפילו הביא על אחד מהם נתכפרו כולם. ואמרו שרבא חזר בו וקיבל סברת אביי, שיש גרירה בכפרה, הלכך כולם מתכפרים בקרבן אחד. (עפ"י רש"י ותוס'). הרמב"ם נקט להלכה כדברי רבא, שראשון ושני מתכפרים ולא שלישי [ואעפ"י שפסק דין 'גרירה' בקצירה וטחינה]. והסבירו שיטתו בדרכים שונות.

ז. אכל כזית ומחצה ונודע לו על כזית וחזר ואכל כחצי זית אחר בהעלמו של שני — אין החצי האחרון מצטרף עם הקודם, ופטור מקרבן נוסף.

דף עב

ק. כמה קרבנות חייבים להביא במקרים דלהלן?
א. בעל חמש בעילות בשפחה חרופה בשוגג, ונודע לו בין כל אחת ואחת.
ב. הפריש קרבן בין כל אחת ואחת.
ג. נתכוין לחתוך בשבת דבר תלוש ותלש את המחובר.
א. הבעל שפחה חרופה בין בשוגג בין במזיד — מביא קרבן אשם. בעל חמש בעילות במזיד או בהעלם אחד — אינו חייב אלא קרבן אחד. (עפ"י כריתות ט). בעל חמש בעילות בשוגג ונודע לו בין אחת לאחת — לדעת התנאים האומרים אשם ודאי צריך ידיעה (וללא ידיעת החטא אי אפשר להביא קרבן), לרבי יוחנן — הידיעות מחלקות וחייב אשם על כל ביאה וביאה. (ואפילו לא היתה ידיעה בין אחת לאחת אלא שנודע לו לבסוף על כל אחת בנפרד. רש"י ד"ה ומחלוקת). ולריש לקיש — אין הידיעות מחלקות.
א. לפי צד אחד בגמרא לעיל, אף לרבי יוחנן ידיעות אינן מחלקות ואינו חייב אלא אחת. (עפ"י תוס').